

SUOMUSJÄRVI LAPERLA JA KITULA

Kivikautisen löytöalueen
koekaivaus 1983

Kaarlo Katiskoski

JOHDANTO

Suomusjärven Laperlan ja Kitulan kylien Aneriojärven ympäristön kivistävät löytöpaikat sijaitsevat nykyisen Helsinki-Turku-valtatien molemmin puolin. Rikkaimmat löydökset on kerätty tien pohjoispuolen peltojen teresseilta. Keväällä 1983 ilmoitti TVL:n Turun piiri uusista tiehankkeista alueella. Niiden mukaan valtatie 1 oli tarkoitus varustaa jalankulku- ja pyörätiellä Kitulan taajaman ja Laperlan kylässä sijaitsevan Anerion peruskoulun ala-asteen välisellä osuudella, n. 1800 m matkalla. Koska suunnitelmat koskivat esihistoriallisesti merkittävää aluetta, sain museoviraston esihistorian toimistolta määräyksen koekaivauksen suorittamiseksi suunnitellulla tielinjalla. Kaivaus suoritettiin 13.6.-6.7.1983. Tutkimukset rahoitti TVL:n Turun piiri ja kustannukset olivat n. 38 000 mk. Kartanpiirtäjänä toimi fil. yo. Mika Hakkarainen ja kaivajina keskimäärin 10 koululaista. Tienrakennustyöt suunnitelma-alueella on määrä aloittaa kesällä tai syksyllä 1984.

Helsingissä 10.8.1983

K. Katiskoski
Kaarlo Katiskoski

SUOMUSJÄRVI LAPERLA JA KITULA

Kivikautisen löytöalueen koekaivaus 1983

Kylä: Laperla, Kitula

Maanomistaja: Laperla: Suomusjärven kunta RN:o 1:39; Reino Lindén
 RN:o 4:24; Juha Mielikäinen RN:o 4:10; Lahja
 ja Helmi Ynnilä +(Toivo Ynnilä) RN:o 5:66;
 Toivo Ynnilä, RN:o 5:64, os. Suomusjärvi, Laperla
 Kitula: Kustaa Vuoristo RN:o 1:59
 os. Suomusjärvi Kitula

Peruskartta: 2033 05 LAPERLA, pain. Helsinki 1981

Kauvausalueen koordinaatit: Laperla, x = 6696 82-96

y = 2475 38 - 2476 03

z = 52,5 - 59

Kitula: x = 6696 64

y = 2477 00 - 09

z = 54-60

Kaivausalueelta ei löytöjä.

Aikaisemmat löydöt Laperlan ja Kitulan alueelta: ks. kivikauden
 löytöjen luettelo, Suomusjärvi.

Aikaisempia tutkimuksia alueella: A.M. Tallgren: Kertomus Laperlan
 kylässä... tehdyistä tutkimuksista kivikautisilla asuma-alueilla
 suvella 1906, v:lta 1907; J. Ailio: Suomusjärven Laperlan kivikau-
 tinen asuintienoo 1916; A. Europaeus: Topografisia tutkimuksia Suo-
 musjärven pitäjässä, Laperlan kivikautisella asuinpaikka-alueella
 1923; V. Luho: Luettelo Suomusjärven pitäjän kiinteistä muinaisjään-
 nöksistä 1945; Kivikauden tutkimuksia Suomusjärven Laperlassa 1946,
 kertomus v:lta 1947; kaivaus v. 1949, kertomus 1950.

Sivut 7-9 ovat kertomukseen liittyviä karttoja

Sivut 10-11 ovat kertomukseen liittyviä valokuvia

Diapositiivit n:ot 7524-7531

Luettelo kartoista, valokuvista ja diapositiiveista on kertomuksen
 lopussa s. 6.

KAIVAUSALUEEN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Kesällä 1983 tutkittu alue sijaitsee Suomusjärven kunnan Laperlan ja Kitulan kylässä Aneriojärven luoteis- ja koillispuolella. Kaivaukset suoritettiin kahdella erillisellä koekaivausalueella A-C sekä D (kartta s. 7). Laperlan kylässä koekaivausalue käsitti Anerion koulun kohdalle suunnitellun alikulkutunnelin liittymäalueen koulun ja valtatie välissä (kaivausalue A, k. 1, diaposit. 7524-25) sekä tien eteläpuolisen rinteeseen (kaivausalue B, k. 1, diaposit. 7529). Kaivausalue C ulottui suunnitellulla kevyenliikenteen väylällä n. 570 m itään Anerion koululle vieraalta koivukujalta (k. 1, diaposit. 7527-28). Tutkimusalue on maastoltaan loivasti etelään-kaakkoon viettävää peltoa ilman varsinaisia terassimuodostumia. Maasto on korkeimmillaan kaivausalueella A lähimpänä Anerion koulua, joka sijaitsee terassimaisella paikalla (n. 59 m mpy.), alimmillaan alueen C itäpäässä (n. 52,5 m mpy., kartta s. 8). Tunnetut rikkaat löytöalueet sijaitsevat n. 100-300 m kaivausalueen C pohjoispuolella n. 55-65 m mpy. (diaposit. 7530). Koekaivausalue D Kitulan kylässä, taajaman länsiosassa valittiin 54-60 m korkeuskäyrien väliltä vanhan Kiikalan tienristeyksen alapuolelta (kartta s. 9, k. 3, diaposit. 7531). Kaivausalue oli jyrkässä mäenrinteessä olevaa joutomaata.

KAIVAUSTYÖ JA TUTKIMUSTULOKSET

Koekaivausalue A

Kaivaustyö aloitettiin kaivausalueella A vetämällä suunnitellun kevyenliikenteen väylän suuntaisesti ja valtatiestä 11 m:n peruslinja, jolle kaivettiin lapioilla 2 x 2 m kokoisia koekuoppia 8 m:n välein 6 kpl. Tämän poikkisuunnassa tehtiin 4 koekuoppaa korkeuskäyriä vastaan (kartta s. 8). Maaperä oli alemmissa ruuduissa peltosaven alla kiinteää tummanharmaata pohjasavea joka sateilla muuttui hankalasti kaivettavaksi liejuksi (k. 2). Poikkilinjan kolmessa ylimmässä ruudussa peltosaven alla karkeampia maalajeja, hiettaa ja hiesua. Kuopat olivat syvyydeltään n. 50-70 cm. Viitteitä

kiinteistä muinaisjäännöksistä ei löydetty, samoin löydöt puuttuivat kokonaan.

Kaivausalue B

Kaivausalueelle B valtatie eteläpuolella paalutettiin alueen A poikkilinjan suuntaiseksi 5 koekuoppaa 6 m välein. Maaperä osoittautui niin ikään puhtaaksi saveksi. Alue oli niittyä (kartta s. 8, k. 1, diaposit. 7529).

Kaivausalue C

Alue C Anerion koulun koivukujan itäpuolisella pellolla noudatti alueen A peruslinjan suuntaa (kartta s. 8, k. 1, diaposit. 7527-28). Alueelle tehtiin kaikkiaan 18 koekuoppaa keskimäärin 28 m välein. Maaperä peltosaven alla oli harmaata savea eikä merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä ollut koko alueella. Varsinaisten koordinoitujen koekuoppien itäpuolella tehtiin lisäksi neljä 1 x 1 m koekuoppaa tielinjalle n. 50 m välein. Koekuopat olivat niin ikään löydöttömiä.

Koekaivausalue D

Alue D Kitulan kylässä oli suunnitellulla tielinjalla (kartta s. 9). Alueelle tehtiin 6 kpl 2 x 2 metrin suuruisia koekuoppia. Kuopat olivat edellisten tapaan löydöttömiä. Maaperä oli ylemmissä (itäisimmissä) neljässä kuopassa hietaa ja hiesua, alimmissa harmaata savea.

Kiintopisteet

Tutkimusalueen suurten etäisyyksien ja korkeuserojen vuoksi jouduttiin käyttämään kolmea kiintopistettä (kartat s. 8-9). Kaivausalueella A ja B kiintopiste sijaitsi linja-autopysäkillä (kp 1 = 56,40 m mpy.). Alueella C käytettiin osittain edellistä (kp 1), itäosassa toiselta pysäkiltä valittua kiintopistettä (kp 2 = 54,68 m mpy.). Koekaivausalueella D kp 3 oli tien reunassa (kp 3 = 57,64 m mpy.). Kiintopisteet sidottiin Kitulan kylän Varesjoen maantiesillan vieressä olleeseen kunnan kiintopisteeseen (kp 8 = 47,62 m mpy.) (kartta s. 9).

Tutkimusalueelta on kaksi yleiskarttaa (kaivausalueet A-C, Laperla 1:1000 sekä kaivausalue D, Kitula 1:1000), joihin on merkitty koekuoppien pinta- ja pohjavaaitusluvut absoluuttisina korkeuksina.

YHTEENVETO

Kesällä 1983 koekuopin tutkittu alue oli kaikkiaan 164 m^2 . Kuopat olivat löydöttömiä eikä merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä löytynyt. Ilmeisesti asuinpaikat ovat sijainneet terassimaisilla maastokohdilla kaivausalueen pohjois- ja eteläpuolella. Jottei maanviljely vaikeutuisi peltojen reuna-alueilla koekuopat peitettiin. Tienrakennustöiden on määrä alkaa alueella vasta vuonna 1984.

LUETTELO KARTOISTA

- s. 7 Kopio peruskartasta 2023 05 Laperla, pain. Hki 1981
 s. 8 Yleiskartta koekaivausalueista A-C (Laperlan kylä) 1:1000
 s. 9 Yleiskartta koekaivausalueesta D (Kitulan kylä) 1:1000

LUETTELO NEGATIIVEISTA

- 58258-261 (k.1) Panoraamakuva koekaivausalueelle, etualalla alue A, Hki-Tku -tien eteläpuolella alue B, vasemmalla Anerion peruskoulun ala-asteelle johtava koivukuja, jonka itäpuolella (vasemmalla) Hki-Tku -tien suuntaisesti alue C, kuv. Anerion koulun kuusiaidalta kohti etelää - itäkaakkoa.
- 58262 (k.2) Kaivausalue A, koeruutu nro 4, peltosaven alla kiinteä koskematon savi, kuopan syvyys n. 70 cm, kuv. kohti länttä.
- 58263 (k.3) Kaivausalue D (Kitula) kuvassa näkyvän pensaikon takana Hki-Tku -tien suuntaisesti. Kuv. vanhan Kiikalan tien risteyksestä länsiluoteeseen.

LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA

- 7524 Koekaivausaluetta A Anerion koulun kuusiaidalta kaakkoon.
- 7525 Koekaivausaluetta A, aluetta Anerion koivukujalta länteen.
- 7526 Alueen A ylempiä koeruutuja kaivetaan, kuv. etelään.
- 7527 Alueen A alaosa, taustalla al. C valtatie suunt. kuv. itään.
- 7528 Yleiskuva Anerion kujalta itään, alue C tien varressa taustalla, alue D Kitulan mäessä valtatie vas. (pohj.) puolella.
- 7529 Alue B etelästä, tien pohj. puolella alue A ja Anerion koulu.
- 7530 Suomusjärven kulttuurin vanhoja löytöpaikkoja rinteiden rakennusten kohdalla, keskellä Yli-Jaakkola, kuv. al. A ja C rajalta kohti koillista.
- 7531 Koekaivausalue D (Kitulan mäki), vas. Hki-Tku valtatie, kuv. kohti länttä.

SUOMUSJÄRVI LAPERLA JA KITULA

S.7

KOPIO PERUSKARTASTA
2023 05 LAPERLA, HKI 1991

✂️ KAIVAUSSANKE A-C, LAPERLA, KOORDIN. X=6696 82-96; Y=2475 38-2476 08; J=52,5-59
D, KITULA, KOORDIN. X=6696 64; Y=2477 00-02; J=54-60

SUOMUSJÄRVI LAPERLA

KL-VÄYLÄ

K. KATISKOSKI 1983

yleiskartta 1:1000

•kp1 = 56,40m mpy.

•kp2 = 54,68m mpy.

piirt. M. Hakkarainen

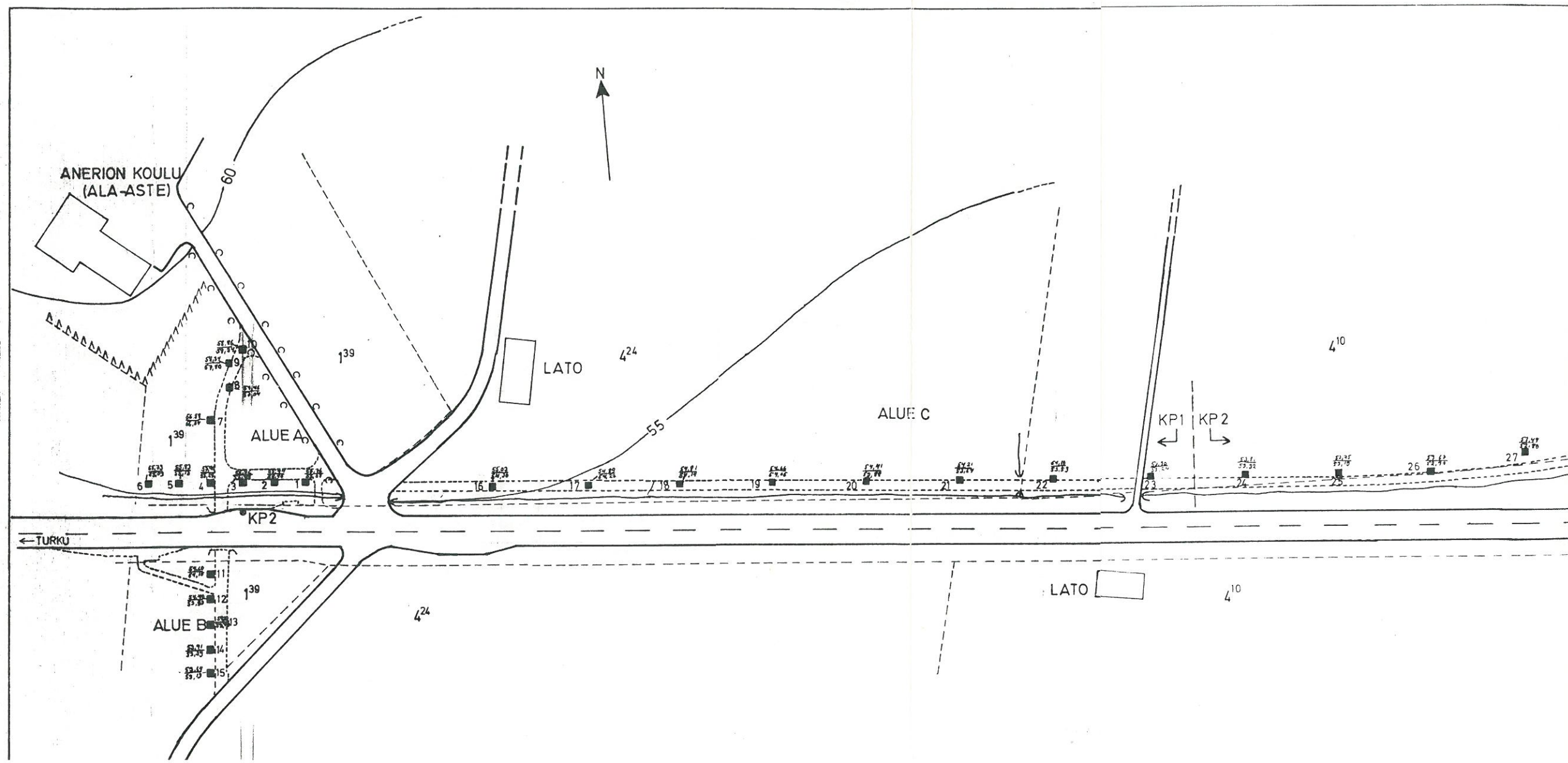
K. Katiskoski

- tilanraja
- 1³⁹ rekisterinnumero
- koekuoppa
- pinta- ja pohjaväätysluku (absol. kork. mpy.)
- suunn. kevyenliikenteen väylä (kl-väylä)
- o koivukuja
- ▲▲▲ kuusiaita

- p peltoa
- n niittyä
- oja

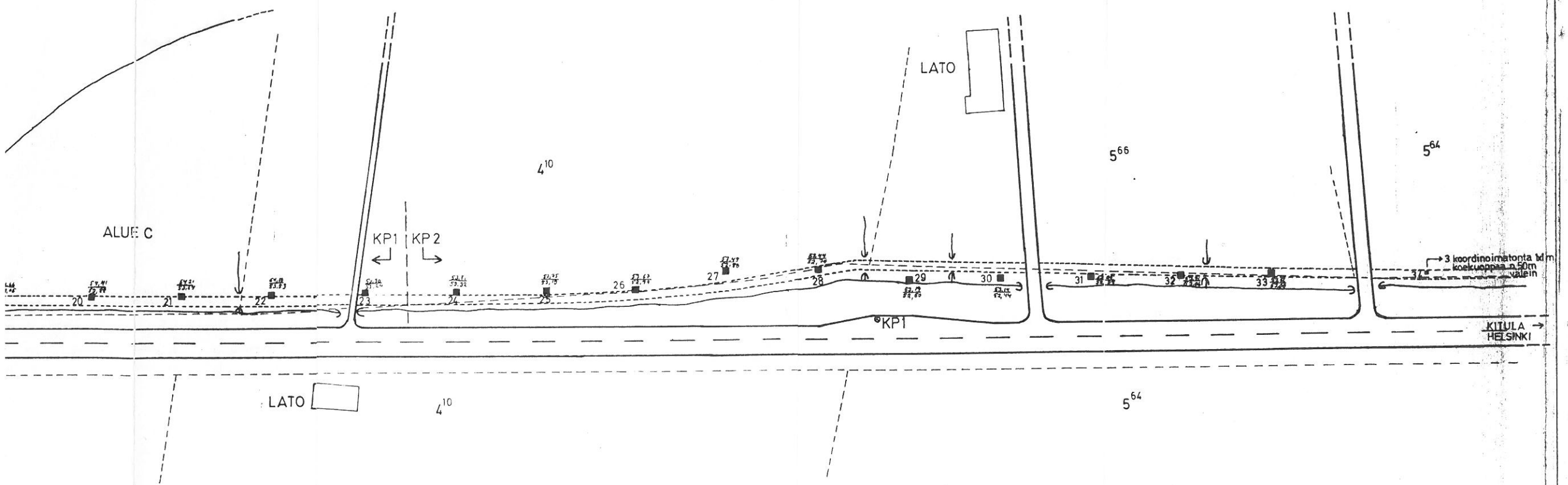
laadittu TVL:n suunnitelmakartan
J1 PLV 0-700 mk 1:1000 pohjalta

50 m

laadittu TVL:n suunnitelmakartan
J1 PLV 0-700 mk 1:1000 pohjalta

5.8

SUOMUSJÄRVI KITULA KL-VAYLA

K KATISKOSKI 1983

yleiskartta 1:1000

koekaivausalue D

• kp=(304)=57,64 m mpy.

piirt. M. Hakkarainen

o raja ja rajamerkki

laadittu TVL:n suunnitelmaportaan

135 rekisterinumero

J1 PLV 0-700 mk 1:500

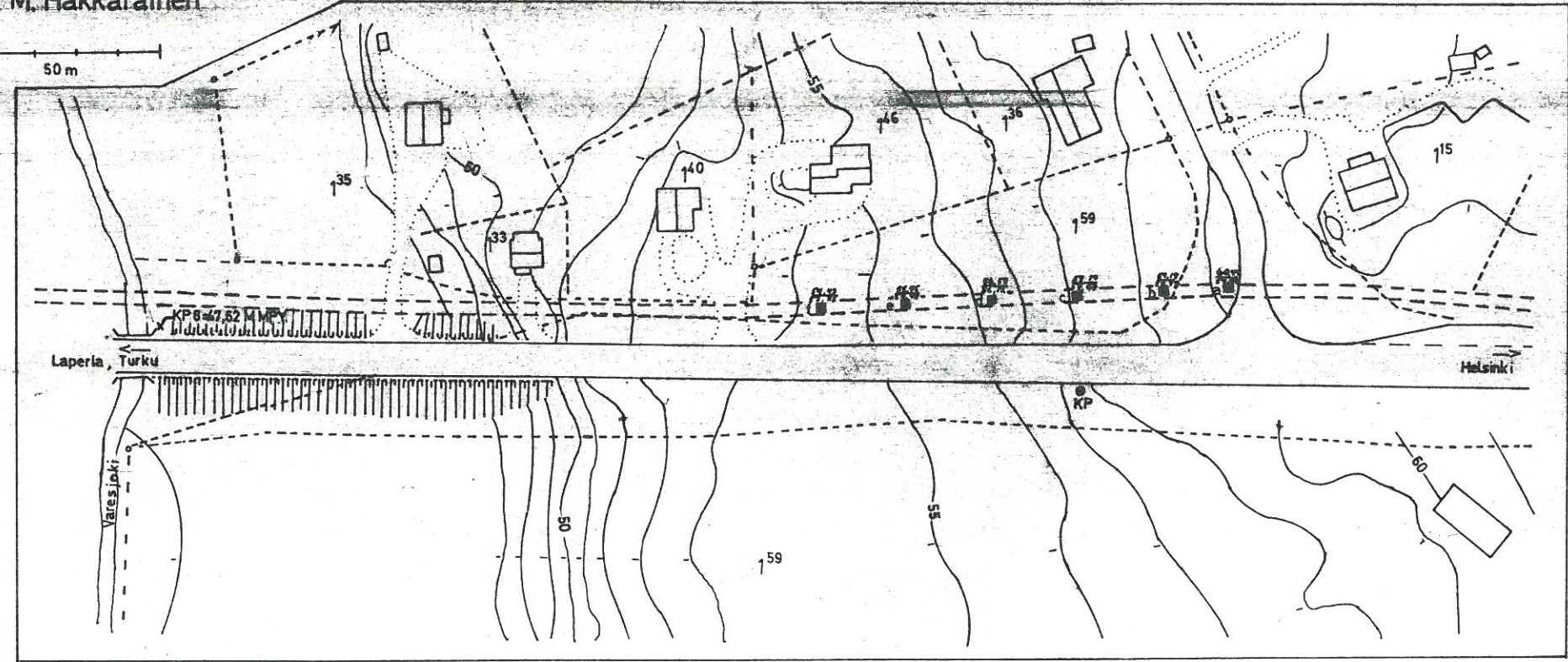
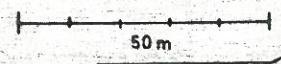
■ koekuoppa

pohjalta

Rv pinta- ja pohjapaatustukki (absol. kork. mpy.)

--- suunn. kl-vayla (kevyenliikenteen-)

N

K.1 58258-261

K2 58262

K3 58263